

Dva priloga dr. sc. Franje Turčića koje objavljujemo ovdje predana su časopisu Građevinar krajem prošle godine. U razmatranju treba li ih objaviti kao kategorizirane članke ili kao osvrte, odnosno prijedloge, prošlo je prilično vremena. Obadva napisa objavljujemo sada smatrajući ih vrijednim prilogima raspravi o propisima i normama u graditeljstvu. Iznesena stajališta i prijedlozi su i danas vrlo aktualni i moći će biti od koristi u aktivnostima na normizaciji i propisima koji slijede.

Ispričavamo se autoru zbog kašnjenja u tiskanju priloga.

Uredništvo

TEHNIČKI PROPISI U GRAĐEVINARSTVU RH

USVAJANJE EUROKODOVA – ODGOVORNOSTI, ZADAĆE, KRITIKA

1 Uvod

Do sada smo se u praksi projektiranja i dokazivanja sigurnosti konstrukcija, te u postupku tehničke kontrole projekata, služili saznanjima i pravilima određenim uglavnom u HRN i DIN normama, ali smo posezali i za odredbama i smjernicama u nekim drugim nacionalnim normama, kao npr.: SIA, BS, API, itd. Veselili smo se i zadovoljavali sa spoznajom da se u Europi pripremaju norme koje će svu tu zbrku osuvremeniti, unaprijediti i zamijeniti.

I konačno, sada su eurokodovi (EUROCODES) - europske norme za projektiranje nosivih konstrukcija u građevinarstvu, kao EN, dostupni. I što sada?

2 Odgovornosti i zadaće

Ne treba nikom, nadam se, posebno obrazlagati da bi mi u Hrvatskoj trebali raditi isto ono što rade i članice EZ. A one:

- užurbano prevode eurokodove na nacionalni jezik.
- rade Nacionalni dodatak za svaki eurokod, te analizu i odabir nacionalnih parametara. (NDP = *National Determined Parameters*).

Ustvrdio bih, da su ti poslovi za građevinsku djelatnost u Hrvatskoj vrlo važni razvojni poslovi, i to tako dugo dok se uspješno ne izvrše.

2.1 Prevođenje Eurokodova na hrvatski jezik

U neophodnost potrebe prevođenja na hrvatski jezik ne bi trebalo nimalo sumnjati, primjerice i iz ovih razloga:

- problematika je stručna i ponekad vrlo složena,
- norme će se primjenjivati vrlo široko, tj. od strane svih zaposlenih u oblastima projektiranja i dokazivanja sigurnosti nosivih konstrukcija građevina,
- iza primjene normiranih postupaka postoji pravna i krivična odgovornost, u vezi sa sigurnošću ljudi i dobara.

Opseg eurokodova iznosi približno 5.000 stranica. (Podaci o statusu i raspoloživosti svakog eurokoda zainteresiranom čitatelju su lako dostupni preko interneta na raznim web stranicama, npr.: CEN, BSI, DIN, itd.).

Nije samo broj stranica to što brine i što prevođenje čini tako složenim, teškim, dugotrajnim i skupim procesom. Problemi su u slijedećem:

- Tekstovi su sažeti i tretiraju specijalističku stručnu materiju. Za ispravno razumijevanje potrebna je visoka specijalizirana stručnost i vrlo dobro poznavanje jezika iz kojeg se prevodi.
- Hrvatska stručna terminologija nije dostatno razvijena, šire poznata i usuglašena.

- Neophodno je sudjelovanje stručnjaka za hrvatski jezik i njihova opsežna, tijesna i interaktivna suradnja sa stručnjacima specijalistima koji prevode.

Hrvatska ima vrlo mali broj stručnjaka podobnih za takovo prevođenje, tumačenje, usuglašavanje, te kontrolu stručne ispravnosti prijevoda.

Da bi prevođenje bilo zadovoljavajuće i efikasno, potrebno je imati na umu navedeno, angažirati sve dobre i iskoristive kapacitete, te ih racionalno usmjeriti i koristiti se njihovim znanjem.

Treba osigurati sredstva za dostatnu motivaciju.

U vezi s prevođenjem treba reći i ovo: Prevođenje eurokodova je prioritetni zadatak. Kad bi bilo dovoljno kapaciteta trebalo bi paralelno pristupiti prevođenju svih. Međutim, pošto nema dovoljno kapaciteta treba odrediti prioritete.

U stručnom krugu bi se vjerojatno oko prioriteta lako složili. Naime, prioritet se do određene granice logički podudara s veličinom brojke u oznaci Eurokoda u nizu, i to:

Prvi prioritet je EN 1990, pa 1991, pa 1992, 1993, 1994, ali paralelno i 1996 i 1998, itd.

I unutar većih podnizova, npr. u EN 1992 i EN 1993, stručno se mogu odrediti prioritete po općenitosti i učestalosti primjene.

U svakom slučaju bi trebalo prekinuti daljnje prevođenje eurokodova u statusu prednorma (ENV).

Za to sada više nema nikakvog opravdanja ni potrebe.

Upravo te prevodilačke kapacitete, koji su se dokazali i izvježbali na prevođenju ENV, treba pravilno iskoristiti za prevođenje eurokodova u statusu EN.

Ne smije se zaboraviti, da je za donošenje i primjenu tehničkih propisa za pojedine specijalnosti djelovanja, osim prevođenja eurokodova, nužno i usporedno prevođenje EN norma za izvođenje radova, za građevne proizvode, za dokazivanje kvalitete itd. (također po određenom prioritetnom redoslijedu), što je dodatno veliki posao za prevođenje.

2.2 Studij i odabir Nacionalnih parametara (NDP)

Svaki pojedini eurokod određuje parametre koji se u toj normi smiju odabrati na nacionalnoj razini, različito od preporučenih ili ne preporučenih vrijednosti, i utvrditi u tzv. Nacionalnom dodatku.

To je ono što stručnjaci svake nacionalne države (članice EZ) moraju sami odabrati i načiniti, u skladu s nacionalnim specifičnostima i interesima, pa tako i u Hrvatskoj.

Eurokodovi su nam stavljeni na raspolaganje, ali NDP moramo sami odrediti, i to tako brzo kako brzo želimo primijeniti eurokodove.

Određivanje NDP je vrlo odgovoran i stručan posao. On nije ni lagan ni kratkotrajan. Zависи o tome koliko odgovorno i studiozno ulazimo u analizu teoretskih podloga, značaja i posljedica za nacionalu privredu.

Uvjeren sam, da posao može imati i odlike znanstvenog rada, ako se odabir istražuje i dokazuje znanstvenim metodama i radom.

Vodeće članice EZ, čiji rezultati i odluke često drugima služe kao uzor

i vodilja, odlučile su se za rok od 2 godine za određivanje NDP.

Predlažem da se u Hrvatskoj radovi na studiranju i definiranju NDP tretiraju kao razvojni projekti ili programi, te znanstveni tamo gdje to zaslužuju.

Predlažem da se i za magistarske i doktorske disertacije zadaju zadaci studiranja, analize, argumentiranja i odabira NDP.

Iako se taj rad i rezultati mogu protegnuti i na duže vremensko razdoblje oni će još uvijek biti interesantni i značajni, zbog potvrde ili korekcije početnog odabira.

Svjesni smo da će u većini slučajeva za NDP biti odabrana preporučena vrijednost, ali neka to bude promišljen i argumentiran odabir.

3 Kritički osvrt i prijedlozi u vezi s tpbk [1]

Upravo donesen, prvi u nizu, TPBK je dobar primjer za kritičku ocjenu efikasnosti i funkcionalnosti sustava, te ostvarenih rezultata.

O izradi i donošenju tog propisa napisan je i objavljen članak [2].

Uglavnom se slažem sa svime što je u tom članku rečeno i kako je ocijenjeno.

Slažem se da je načinjeno puno i korisno (npr. prijevodi pratećih EN normi za izvođenje i proizvode, bez kojih ni primjena eurokodova nema smisla ni opravdanja), da su svladana neka pravila i način izrade TP, prikupljene informacije o problemima i zadaćama koje treba riješiti, te prikupljena dragocjena iskustva.

S tim iskustvima treba organizirati rad na izradi TP za konstrukcije iz drugih materijala.

Neslaganje se odnosi na vezu koja se u TPBK, za područje projektiranja, uspostavlja s ENV tj. eurokodovima u statusu nacrtu norme.

To smatram pogrešnom i neodrživom odlukom. Predlažem da se TPBK izmjeni tako da se u području projektiranja veže na EN, a ne na ENV. S tim u vezi treba izmijeniti prijelaznu odredbu o obveznom roku za primjenu eurokodova, od sada utvrđenog 01.07.2007, na datum do kojeg će se načiniti i prihvatiti prijevod eurokodova u statusu EN, te izraditi Nacionalni dodaci, s dobro promišljenim NDP.

Obrazloženje stava i prijedloga:

Eurokodovi u statusu ENV bili su nacrt norme, zapravo koncept (prijelazna-priprema faza). Prevođeni su na nacionalne jezike članica EZ da bi što širi krug stručnjaka imao mogućnost uvida, kritičke ocjene i davanja primjedbi i prijedloga za poboljšanje.

Vodeće EZ članice, koje ih razvijaju, nisu ih primijenile u praktičnom projektiranju. Vršene su samo neke teoretske usporedbe radi provjere i vrednovanja.

S istim smislom i u Hrvatskoj je započeto i djelomično izvršeno njihovo prevođenje.

Uloženi trud i vrijeme nisu beskorisno potrošeni. Na taj način širi je krug stručnjaka stjecao uvid u nova pravila konstruiranja i dokazivanja sigurnosti i funkcionalnosti, uvježbavali su se prevoditelji, iznalazila se je i usuglašavala odgovarajuća terminologija.

Sada kad su eurokodovi u statusu EN raspoloživi, a ENV više ne postoje (davno su završili u košu), vezivanje naših tehničkih propisa na ENV je pogreška.

Svatko se sam može uvjeriti u značajne formalne i suštinske razlike između ENV i EN, za pojedinu specijalnost ili tematiku. Npr. osobno sam usporedio:

- EN 1990:2002, s ENV 1991-1:1994
- EN 1991-1-4:2005, s ENV 1991-2-4:1995

- EN 1993-1-1:2005 s ENV 1993-1-1:1992, itd., i uvjerio se u to.

Primjera radi, analizom i usporedbom ENV 1991-2-4:1995, s EN 1991-1-4:2005, nacrt i konačna norma za opterećenje vjetrom, vidljivo je da se u ENV može pronaći mogućnost za 7, a u EN za 62 NDP.

Ocjenujem, da su i Nacionalni dodaci uz usvojene ENV površno napravljeni, jer nema dostupnih dokumentiranih i argumentiranih rasprava o analizi, studiju i razlozima za odabir Nacionalnih parametara.

Zar ćemo sami Hrvatskoj stvarati za preke za međunarodnu razmjenu i strana ulaganja, prisiljavajući strane investitore i projektante da se referiraju na nepotpuni, nedovršeni i napušteni ENV?

Zar ćemo naše stručnjake prisiljavati i usmjeravati na nabavljanje i privikavanje na dokumente koji u Europi više ne postoje i nikad nisu zaživjeli, sad kad su eurokodovi kao EN dostupni i raspoloživi?

Pa valjda nećemo, bila bi to gruba i skupa pogreška.

4. Kritika efikasnosti dosadašnjeg sustava

Očekivanja nekih da će se pitanje nacionalnih normi, a i TP, riješiti putem Tehničkih odbora (TO) u Hrvatskom zavodu za norme, i Stručnih povjerenstava u Ministarstvima, kroz interes subjekata koje predstavljaju članovi TO, ili uz eventualnu povremenu, pojedinačnu, dobrohotnu ili slučajnu financijsku potporu, nisu realna i ne daju dovoljno efikasne i dobre rezultate.

Mnogi stručnjaci pristaju biti članovima tehničkih odbora i stručnih povjerenstava, jer misle da je to stvar prestiža, i voljni su pomoći povremenim savjetom. Međutim, vrijeme odvojeno za sastanke nije dovoljno za pripremanje stručnih podloga i ostvarenje potrebnih rezultata. Dapa-

če, do sada u periodu više godina (od formiranja TO), u nekim od TO nije bilo gotovo nikakvih rezultata.

Osim toga za članstvo u TO nema odgovornosti. Član može biti pasivan, izostati, sudjelovati samo verbalno i formalno, itd.

Tehnički odbori su dobri za ocjenu prijedloga, raspravu i izoštravanje stavova, grupne odluke, i kao pokriće za donesene odluke.

Čak je i pozitivan primjer donošenja TPBK, zapravo dokaz nedovoljne efikasnosti sustava. Naime, u citiranom članku je izvješteno da je stručno povjerenstvo u ministarstvu započelo s radom u svibnju 2002. godine, da su pojedini članovi povjerenstva pripremali podloge uz financijsku potporu HKAIG, IGH i Ministarstva (MZOPUG).

Dapače, s intenzivnim i organiziranim prevođenjem ENV normi započelo se je u okviru IGH i GF još 1998. godine, kad je Ministarstvo to prepoznalo kao razvojni projekt i značajno financijski podržalo.

Situacija s TPBK i nakon donošenja je takva, da većina tehničkih prijevoda ENV za betonske konstrukcije još nije lektorirana, i da upućivanje na ENV za projektiranje nema smisla.

Ako bi s takvom efikasnošću nastavili s donošenjem ostalih potrebnih TP bilo bi to vrlo loše za interese naše privrede.

Članice EZ su uzele sebi ove rokove za usvajanje eurokodova, u statusu EN:

- 9 mjeseci za prevođenje,
- 2 godine za izradu Nacionalnih dodataka i odabir NDP,
- 3 godine za paralelnu primjenu sa dosadašnjim nacionalnim normama te konačno obveznu i isključivu primjenu od 2010. godine.

Nama je u interesu da ih počnemo primjenjivati što prije, a možda najbolje paralelno s njima.

5 Prijedlozi za organizaciju i djelovanje

- Prihvatimo stav da su opisane radnje za usvajanje eurokodova za građevinarstvo u Hrvatskoj prioritetni i važni razvojni zadaci i poslovi.
- Formulirajmo razvojne i znanstvene projekte i programe. Prepoznajmo stručne kapacitete po imenu i prezimenu. Udružimo raspoloživa sredstva iz raznih izvora (ministarstva, komore, privredni subjekti) i usmjerimo odgovarajući dio u tom pravcu.
- Motivirajmo izvršitelje na stručan, efikasan i odgovoran rad i rezultate.
- U sklopu sustava cijeloživotnog obrazovanja započnimo s tečajevima stručne specijalizacije, na programu svladavanja novina koje donose eurokodovi. Ne ono što se već godinama predaje u redovnoj nastavi na GF-u, nego ono što je izvan toga novo i važno za svakodnevnu inženjersku praksu.

6 Zaključci

U članku se tvrdi i obrazlaže:

1. Da su prioritetni i razvojni (djelomično i znanstveni) zadaci:
 - a) prevođenje eurokodova u statusu EN,
 - b) studij, analiza i odabir Nacionalnih parametara,
 - c) prevođenje EN normi za izvođenje radova i za građevne proizvode,
 - d) izrada novih tehničkih propisa za nosive konstrukcije iz drugih materijala osim betona
 - e) izvođenje specijalističkog obrazovanja o novinama koje donose eurokodovi.
2. Da treba formulirati razvojne i znanstvene projekte, prepoznati sposobne i odgovorne potencija-

le, te započeti s ozbiljnim i odgovornim radom bez odlaganja.

3. Da treba organizirati potrebna i raspoloživa sredstva iz raznih izvora i usmjeriti ih na efikasnu poduporu izvršenja tih razvojnih i znanstvenih projekata i programa.

4. Da treba prekinuti daljnji rad na prevođenju i lektoriranju, te usmjeravanju stručnjaka na primjenu eurokodova u statusu ENV.

LITERATURA

- [1] Tehnički propisi za betonske konstrukcije (NN 101/2005)

- [2] Fučić, L.; Veselin. V.; Turčić, I.: *Izrada i donošenje tehničkog propisa za betonske konstrukcije*, Građevinar 57 [2005] 9, 669-677.

Dr. sc. Franjo Turčić, dipl. ing. građ.,
Institut Građevinarstva Hrvatske

KRITIKA PRAVILNIKA O OCJENJIVANJU SUKLADNOSTI GRAĐEVNIH PROIZVODA

1 Uvod

Pravilnik o ocjenjivanju sukladnosti, ispravama o sukladnosti i označavanju građevnih proizvoda (NN br. 1/2005), donijelo je Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva RH, s važenjem od siječnja 2005. godine.

Njime se propisuju uvjeti za obavljanje određenih poslova potrebnih za ispunjenje zahtjeva Zakona o gradnji RH (ZOG, NN 175/03 i 100/04), u pogledu dokazivanja uporabljivosti građevnih proizvoda.

Zahtjevi u ZOG, u vezi s dokazivanjem uporabljivosti građevnih proizvoda, identični su s onima iz evropske direktive za građevne proizvode ([1] = CPD).

Promatrani Pravilnik iznimno je važan s dalekosežnim posljedicama u provedbi i praktičnom životu. Donešen je kao prvi u nizu sličnih, koji će vjerojatno samo u naslovu umjesto građevnih imati naziv proizvoda drugih djelatnosti.

Autore Pravilnika treba pohvaliti za veliki trud i čestitke za postignuti visoki stupanj razumijevanja i usklađenja sa smjernicama EZ za provedbu CPD (EZ = Evropska zajednica), no po ocjeni autora ovog članka nisu od prve dostatno uspjeli, što je i temeljni razlog za pisanje ovog osvrta.

2 Kritika pravilnika

S obzirom da je Pravilnik stupio na snagu u siječnju 2005. godine, zainteresirane i obuhvaćene pravne osobe započele su s radnjama prilago-

đavanja u cilju ispunjenja postavljenih zahtjeva. Došle su do izražaja pojave nerazumijevanja, teškog snalaženja i nemogućnosti primjene. Koji su tome razlozi?

2.1 Glavne zamjerke

- (1) Neslaganje sadržaja i naslova, zapravo pogrešan opseg Pravilnika

Pravilnik se u svojim dijelovima:

- I «Opće odredbe» (Članak 1)
- II «Uvjeti za obavljanje poslova» (Članci 4 do 15)
- III «Davanje i produžavanje ovlaštenja» (Članci 17 do 23),

pretežno bavi pitanjima uvjeta za ovlaštene pravne osobe za obavljanje poslova iz opsega poslova za potrebe potvrđivanja sukladnosti, a toga u naslovu pravilnika nema!

Tek u dijelovima IV i V sadržajno se podudara s naslovom:

- IV «Ocjenjivanje sukladnosti i izdavanje isprava o sukladnosti» (Članci 24 do 31)

Sadržajno bi ovdje spadao i članak 16 iz dijela II

- V «Označavanje građevinskih proizvoda» (Članak 32)

Uvjeti za dobivanje ovlaštenja zanimaju samo subjekte koji traže ovlaštenje, i one koji im isto dodjeljuju, ali ne i sve ostale subjekte koji moraju ispuniti i dokazati sukladnost građevnih proizvoda.

Ako se načini usporedba s europskim smjernicama za primjenu CPD,

naročito smjernicama A [2], D [3] i K [4], lako je zaključiti da Pravilnik objedinjuje sve tri dalje navedene smjernice (U naslovu su prepoznatljive samo D i K):

Smjernica A: «Imenovanje ovlaštenih osoba u području CPD»

Smjernica D: «CE – označavanje prema CPD»

Smjernica K: «Potvrđivanje sustava sukladnosti i uloga i zadaća Prijavljenih tijela u području CPD»

Opseg Pravilnika je dakle temeljni razlog prevelike složenosti i nerazumljivosti. Nije trebalo niti smjelo sve to biti sadržano i obuhvaćeno jednim Pravilnikom.

Nije slučajno da za identični sadržaj EZ ima tri odvojene smjernice A, D i K.

Prva pretpostavka poboljšanja je sadržajno razdvajanje na najmanje dva, ili, po analogiji s EZ, na 3 dijela – logične cjeline.

(2) Interpretacija, izmijenjene definicije, nesukladnost s izvornim dokumentima

Kako je u uvodu već rečeno, zahtjevi CPD /1/, u vezi s dokazivanjem uporabljivosti građevnih proizvoda, pretočeni su u ZOG RH.

Pravilnik je pisan tako da «prilično vjerno» preuzima sadržaj smjernica A, D i K, ali ipak ne u potpunosti. Ispuštene su važne napomene i pojašnjenja, što bi u primjeni stvaralo poteškoće i zahtijevalo pojašnjenja uz pomoć izvornih dokumenata.

Pravilnik u cjelini regulira materiju koja je vrlo teško shvatljiva, čak i kada se u potpunosti slijede izvorni dokumenti.

Postupak, s kojim se je pokušalo iz izvornih dokumenata preuzeti sve što je bitno, na način da se izvorni tekst ne slijedi u cijelosti nego tumači i interpretira, uz još izmijenjene definicije, doveo je do još teže razumljivosti i određenih nesukladnosti s izvornikom.

Zbog toga bi vjerojatno bilo najbolje donijeti zakon o građevnim proizvodima (identičan s CPD), te potrebne Pravilnike, koji bi samo upućivali na odgovarajuće smjernice, preuzete i prevedene u cjelini.

Tome bi trebalo prilagoditi Zakon o gradnji.

Djelomično će se dane ocjene argumentirati u točki 2.2.

(3) Neodgovarajuće prijelazne i završne odredbe

U prijelaznim i završnim odredbama nije uzeto u obzir da u času stupanja na snagu ovog Pravilnika, pa ni dugo nakon toga, neće postojati uvjeti za primjenu. Više o tome vidi u točki 4.

2.2 Kritika i prijedlozi po pojedinim člancima Pravilnika

Članak 3.

Nije trebalo za potrebe Pravilnika mijenjati definicije pojedinih pojmova, u odnosu na definicije u HRN normama na koje upućuje Pravilnik, jer se time otežava razumijevanje suštine odnosa, i to:

(1) «Nadzorna ustanova (HRN EN 45004: 1998) jest osoba ovlaštena za obavljanje radnji stalnog nadzora, procjene i ocjene unutarnje kontrole proizvodnje»

Prema izvornom dokumentu:

«Nadzorna ustanova (HRN EN 45004: 1998) jest pravna osoba ovlaštena za obavljanje nadzora»,

(2) «Ustanova za potvrđivanje/upis (HRN EN 45012:1998) jest osoba

ovlaštena za obavljanje nadzora, procjene i ocjene unutarnje kontrole proizvodnje, odnosno osoba ovlaštena za obavljanje radnji početnog nadzora proizvodnog pogona i obavljanje radnji početnog nadzora unutarnje kontrole proizvodnje»,

Prema izvornom dokumentu:

«Ustanova za ocjenjivanje i potvrđivanje/upis (HRN EN 45012:1998) jest pravna osoba ovlaštena za obavljanje radnji ocjenjivanja sustava kakvoće»

(3) «Ustanova za potvrđivanje (HRN EN 45011:1997) jest osoba ovlaštena za obavljanje radnji početnog nadzora proizvodnog pogona i obavljanje radnji početnog nadzora unutarnje kontrole proizvodnje, odnosno osoba ovlaštena za obavljanje poslova izdavanja certifikata sukladnosti»,

Prema izvornom dokumentu:

«Ustanova za potvrđivanje (HRN EN 45011:1997) jest «ustanova koja upravlja sustavima za potvrđivanje» (odnosno koja provodi sustav potvrđivanja proizvoda).

Članak 4.

Da bi Pravilnik bio u skladu s CPD (smjernica «A»), a to je u ovom slučaju bitno, treba u 2. i 3. podstavku ovog članka, kod poziva na norme, dodati i/ili, tj. «HRN 4504:1988 i/ili HRN EN 45012:1988», te «HRN EN 45012:1988 i/ili HRN EN 45011:1997».

Članci: 1, 5, 6, 11, 12, 13, 14, 17, 19 i 27:

Nije u skladu s CPD uvođenje novog pojma: «Osoba ovlaštena za obavljanje poslova izdavanja certifikata sukladnosti».

Prema CPD postoji samo «Osoba za potvrđivanje», kako je to prevedeno u HRN EN 45011, odnosno «ovlašteno tijelo koje upravlja sustavima potvrđivanja proizvoda», kako to slijedi iz teksta HRN EN 45011 (ili: «Osoba za provedbu postupka potvrđivanja suglasnosti», ili: «Osoba za certificiranje građevnih proizvo-

da», kako se to na raznim mjestima u Pravilniku koristi i naziva).

Iz navedenog razloga predlaže se zamjena prva 4 retka teksta članka 4. tako da glase:

«Osoba ovlaštena za potvrđivanje mora ispunjavati zahtjeve određene hrvatskom normom HRN EN 45011: 1997 i dodatne zahtjeve za obavljanje određenih poslova, navedene u tablici koja je prilog 2. itd. kao u Pravilniku.

Potrebna je i odgovarajuća korekcija na ostalim mjestima u Pravilniku u navedenim člancima. Npr. u članku 27. (i sukladno u članku 29.) trebalo bi izmijeniti da glasi:

- u 1. stavku: «Obavljanje poslova potvrđivanja obuhvaća:

- a) ocjenu izvršenih radnji potvrđivanja sukladnosti
- b) provedbu određenih radnji potvrđivanja sukladnosti
- c) izdavanje certifikata sukladnosti».

- u 2. stavku: «Osoba ovlaštena za provedbu postupka potvrđivanja vrednuje ... itd. kao u tekstu Pravilnika.

U vezi s člancima 4, 5 i 28, te dosad iznesenim prijedlozima i kritikama, predlažu se ove korekcije u Prilozi- ma 1, 2 i 3:

Prilog 1.

- a) Naziv tablice nadopuniti tako da glasi: «Tablica zahtjeva za osobu ovlaštenu za obavljanje nekih od poslova potvrđivanja sukladnosti građevnih proizvoda»
- b) Nazive radnji u stupcima tablice izmijeniti tako da glase:

Stupac 3:«Stalni nadzor, ocjena i odobrenje unutarnje kontrole proizvodnje»

Stupac 4: «Certificiranje unutarnje kontrole proizvodnje na temelju početnog nadzora proizvodnog pogona i početnog nadzora unutarnje kontrole proizvodnje»

- c) Kod oznake norme u stupcima 3 i 4, dodati: «i/ili».

Prilog 2.

- a) Naziv tablice promijeniti tako da glasi: «Tablica zahtjeva za osobu ovlaštenu za potvrđivanje sukladnosti građevnih proizvoda»

- b) Nazive radnji u stupcima tablice izmijeniti tako da glase:

Stupac 2: «Za provedbu postupka potvrđivanja sukladnosti građevnih proizvoda»

Stupac 4: «Stalni nadzor, ocjena i odobrenje unutarnje kontrole proizvodnje»

Stupac 5: «Certificiranje unutarnje kontrole proizvodnje na temelju početnog nadzora proizvodnog pogona i početnog nadzora unutarnje kontrole proizvodnje»

- c) Kod navođenja dviju normi ispod stupca 4 treba navesti «i/ili».

Prilog 3.

Nazive radnji u stupcima tablice izmijeniti tako da glase:

Stupac 3: Ispustiti riječ «stalna»

Stupac 7: «Certificiranje unutarnje kontrole proizvodnje na temelju početnog nadzora proizvodnog pogona i početnog nadzora unutarnje kontrole proizvodnje»

Stupac 8: «Stalni nadzor, ocjena i odobrenje unutarnje kontrole proizvodnje»

Stupac 9: «Ispitivanje slučajnih uzoraka uzetih iz proizvodnje, na tržištu ili na gradilištu»

Radnja navedena za sustav ocjenjivanja 3 u stupcu 6 nije uvijek obvezna. Ona je u aneksu 2. Smjernice «K» dana u sklopu «druge mogućnosti». (Potrebno je dopunsko pojašnjenje).

3 Zašto je dobro da je pravilnik načinjen?

Rokovi za usklađivanje hrvatske regulative s europskom su kratki, a zadaća obimna i složena. Stoga je

dobro je da je rađeno na pripremi promatranog Pravilnika i studiranju ove problematike. Potreba za Pravilnikom je hitne naravi iz razloga da bi se:

- a) svi zainteresirani subjekti upoznali se s pravilima djelovanja i ponašanja radi hitnog prilagođavanja ispunjenju zahtjeva,

- b) omogućio proces podnošenja zahtjeva i provedbe postupaka koji prethode ovlašćivanju hrvatskih pravnih osoba,

- c) hrvatski proizvođači građevnih proizvoda što prije osposobili za ispunjenje zahtjeva za pozitivno potvrđivanje sukladnosti po pravilima EZ.

4 Zašto se pravilnik ne može uspješno primjenjivati?

Hrvatski proizvođači građevnih proizvoda ne mogu ispuniti odredbe Pravilnika za sustave ocjenjivanja 1+, 1, 2+ i 2, u pogledu radnji koje provode hrvatske ovlaštene osobe, jer takvih za sada uglavnom nema.

Za građevne proizvode iz uvoza uvoznici u većini slučajeva nisu (čak ni za materijale proizvedene u EZ) u mogućnosti doprinijeti odgovarajuću Izjavu o sukladnosti, jer propisani postupci i pravila još uvijek nisu obvezni, niti u potpunosti u primjeni u tim zemljama.

Pojašnjenje:

Europa je donijela CPD – 1989. godine, s predviđenim rokom početka primjene 1992. Kad u pogledu roka nisu uspjeli, nastavili su raditi na dotad uobičajeni način i razvijati uvjete za primjenu, i tako uglavnom sve do danas. Smjernice za primjenu CPD donesene su 2000. g., revidirane 2002., 03., 04. i 05., i još uvijek njihova primjena u zemljama članica EZ nije obavezna.

Npr.: U zapisniku CEN 250/SC3, broj N1403E iz Osla, od 15.04.05., u točki 12.2.2. kaže se: «Radna grupa 17 Notified Bodies» razmatra kako primijeniti odredbu o certificira-

nju unutarnje kontrole proizvođača, npr.: u vezi s EN 10025-1, ili EN 1090-1, ili EN 14399-1?»

Kako bi to onda mogla Hrvatska odgovarajuće primijeniti?

Oznaka CE se u EZ veže uz hEN (harmoniziranu europsku normu).

Razlikuje se datum raspoloživosti hEN («DAV»), na razini EZ.

Devet mjeseci nakon «DAV» obveza je publicirati hEN na nacionalnom jeziku.

Nakon toga postoji jednogodišnji «period koegzistencije», tj. može se primjenjivati ili nacionalna ili hEN, ili obje. (smjernica «J»[5])

Smjernica «J» -Prijelazne odredbe CPD, od 28.09.03, u točki 2. Uvod -kaže:

«Cilj je perioda koegzistencije da se omogućiti proizvođačima i ovlaštenim tijelima postepeno prilagođavanje postupcima certifikacije sukladnosti. «Proizvođači, uvoznici i trgovci trebaju također dobiti na vremenu za prilagodbu obvezama prema novom režimu».

5 Kako dalje – zaključak

Obrazloženo je i predloženo:

- 5.1. Da Pravilnik treba hitno izmijeniti, između ostalog i u pogledu odgovarajućih prijelaznih i završnih odredbi.

- 5.2. Da Pravilnik treba podijeliti na min dva nezavisna Pravilnika:

- a) Onaj koji definira ovlašćivanje i uvjete za ovlašćivanje (odgovara smjernici «A» CPD).

- b) Onaj koji zapravo i odgovara sadašnjem naslovu, a odnosi se na sustave i postupke potvrđivanja sukladnosti (objedinjuje smjernice D i K, CPD).

- 5.3. Da dokazivanje potrebnih svojstava građevnih proizvoda, u određenom prijelaznom razdoblju dok se ne steknu potrebni uvjeti, ide na dosadašnji način.

5.4. Da bi vjerojatno bilo najbolje donijeti zakon o građevnim proizvodima (identičan s CPD), te potrebne Pravilnike, koji bi samo upućivali na odgovarajuće izvorne smjernice EZ, preuzete i prevedene u cjelini. Tome bi trebalo prilagoditi Zakon o gradnji.

LITERATURA

- [1] The Construction Products Directive (Council Directive 89/106/CE = CPD)
- [2] Guidance Paper A – The Designation of Approved Bodies in the Field of the Construction Products Directive
- [3] Guidance Paper D – CE Marking under the Construction Products Directive
- [4] Guidance Paper K – The Attestation of Conformity Systems and the role and tasks of the Notified Bodies in the field of the Construction Products Directive
- [5] Guidance Paper J – Transitional Arrangements under the Construction Products Directive